

De Minister van Volksgezondheid
Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Ouderen

Drenthe

PvdA

Datum: 19 november 2020

Onderwerp: Meer mantelzorg is niet dé oplossing voor het gebrek aan zorgprofessionals

Geachte Minister,

ActiZ wil het gebrek aan zorgprofessionals in de komende decennia compenseren door meer mensen mantelzorg te laten verrichten. Dit blijkt uit het artikel '*ActiZ lanceert publiekscampagne over toekomst van ouder worden*', op de website van ActiZ. De branchevereniging stelt dat zij daarvoor wil lobbyen in Den Haag, bij u dus.

De Werkgroep Ouderenbeleid PvdA Drenthe (hierna: de werkgroep) verzet zich tegen de opstelling van ActiZ en roept u op die opstelling niet te steunen.

Wij zetten onze bezwaren graag hieronder voor u uiteen.

Samenvattend

De werkgroep verzet zich tegen de gedachte dat meer mantelzorg dé oplossing is voor het toenemende gebrek aan goed opgeleide zorgverleners, dat in de komende decennia dreigt. ActiZ, de branchevereniging voor o.a. organisaties voor ouderenzorg, heeft die gedachte geopperd in een artikel op zijn website.

Het Sociaal Cultureel Planbureau en anderen voorzien in de toekomst juist een daling van het aantal mensen dat in staat zal zijn mantelzorg te bieden. Er zullen dus volgens de werkgroep andere maatregelen getroffen moeten worden.

De bewering van ActiZ

Het aantal ouderen neemt toe en ook het aandeel ouderen in onze samenleving. ActiZ: "Er zijn eenvoudigweg niet genoeg zorgprofessionals beschikbaar om met deze aantallen de zorg te kunnen blijven verlenen zoals nu. Mantelzorg zal daarom opnieuw moeten worden uitgevonden en beter en makkelijker mogelijk gemaakt moeten worden. [...] De tijd om de ouderenzorg grondig te hervormen is nu", constateert de branchevereniging. "Daar is een nieuwe maatschappijvisie voor nodig [...] ActiZ zal hier ook op hameren in de lobby in Den Haag."

De draai van ActiZ

Het is een opmerkelijke draai van ActiZ. Want "eind vorig jaar deed ActiZ al uitgebreid onderzoek naar hoe Nederlanders ouder willen worden. Toen bleek nog dat Nederlanders voor goede ouderenzorg vooral vertrouwden op anderen, zoals zorgorganisaties, overheid en zorgverzekeraars."

Maar door de coronacrisis zou de stemming onder de Nederlanders in zeer korte tijd veranderd zijn: "Het aantal Nederlanders dat vindt dat de sociale omgeving een actievere rol moeten gaan spelen bij de zorg voor ouderen is door de coronacrisis met 20 procent gestegen tot 72 procent, blijkt uit onderzoek van ActiZ."

En zo komt ActiZ zeer kort door de bocht bij de mantelzorg als oplossing terecht. Mantelzorgers die zich in het politieke en maatschappelijke debat het minst verweren. Die tijdens de coronacrisis al zwaarder worden belast.

Kenmerk van mantelzorg

Mantelzorg is hulp en ondersteuning door iemand uit de kring van het gezin, de familie of vrienden, die een sterke gevoelsmatige band heeft met degene die die hulp en ondersteuning wil en nodig heeft. Kenmerkend is dat de mantelzorger het vaak vanzelfsprekend vindt dat hij – maar meestal is het een zij – in de gegeven omstandigheden de hulpbehoevende bijstaat, hoe zwaar en hoe langdurig het ook kan worden.

Een mantelzorger voelt de drang om te helpen, maar wordt daartoe niet door wie of welke instantie dan ook verplicht.

Het aantal potentiële mantelzorgers neemt de komende decennia flink af, zo blijkt uit prognoses. ActiZ vermeldt in het artikel deze prognoses niet, waardoor de brancheorganisatie een vertekend beeld schetst.

Ondersteuning voor mantelzorgers

De werkgroep pleit er al lang voor dat het voor mensen gemakkelijker gemaakt moet worden om mantelzorg te verlenen, als zij daar de behoefte toe voelen. Het kan er toe leiden dat mantelzorgers het langer volhouden. Zorgverleners kunnen nu al een belangrijke bijdrage leveren om het voor de mantelzorgers gemakkelijker te maken hulp en ondersteuning te bieden.

Het zal ongetwijfeld een beetje helpen, maar ook dan wordt mantelzorg niet dé oplossing voor het grote tekort aan goed opgeleide zorgverleners in de toekomst.

Mantelzorg niet verplichten

Verbetering van het ouderenbeleid en de ouderenzorg als onderdeel daarvan, juicht de werkgroep natuurlijk toe. Maar dan kan en mag de last van de zorg niet verlegd worden naar de partner, kinderen, familie en vrienden, die zich daar niet toe geroepen voelen of die daar niet toe in staat zijn.

Andere maatregelen om de zorg te verbeteren

Eind juni 2020 heeft de Commissie Bos het advies ‘*Oud en zelfstandig in 2030. Een reisadvies*’ uitgebracht aan u als Minister van VWS. Daarin staan vele mogelijke maatregelen van verschillende aard, die de zorg beter en efficiënter kunnen doen verlopen. De kern van het advies is: “Ga (ver)bouwen. Ga digitaal. Werk samen.”

In die commissie hadden ook vertegenwoordigers zitting van organisaties van ouderenzorg. ActiZ laat in zijn artikel achterwege om het advies en de daarin genoemde aanbevelingen aan te halen.

Nog niet genoeg

Echter ook wanneer de aanbevelingen in het advies van de Commissie Bos zullen worden uitgevoerd, zal dit naar de opvatting van de werkgroep nog niet het evenwicht van vraag naar en aanbod van zorgverleners tot stand brengen. Dat is ook de voornaamste kritiek van de werkgroep op het advies. De commissie-Bos achtte zich gebonden aan het kabinetsstandpunt dat de kosten van de zorg niet zouden mogen stijgen en dus concludeerde de commissie dat het geen zin heeft om zich bezig te houden met de benodigde omvang van het personeelsbestand.

Zet in op betere arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden

Naar de mening van de werkgroep is het – naast de maatregelen die de Commissie Bos aanbeveelt – gewenst om de arbeidsvoorwaarden, de arbeidsomstandigheden en de werkdruk van de zorgverleners zodanig te verbeteren, dat meer mensen voor dit vak kiezen, en minder zorgverleners de zorg de rug toekeren. Verder zou de inspanning verhoogd moeten worden om

werklozen en in ons land aanwezige migranten voor de zorg om te scholen.

In die opvatting wordt de werkgroep bevestigd door twee recent uitgebrachte rapporten. Het aan u uitgebrachte advies "*Behoud en betrokkenheid van zorgprofessionals*" van de onafhankelijke commissie 'Werken in de zorg' en het rapport '*Applaus is niet genoeg*' van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving.

Aan die problematiek kunnen de zorginstellingen, verenigd in de brancheorganisaties ActiZ, zelf veel doen. Laten ze daar mee aan de gang gaan. Daar zal ze vast een groot deel van de Nederlandse bevolking in mee krijgen.

Met vriendelijke groet,
Werkgroep Ouderenbeleid PvdA Drenthe,

Albert Huizing, voorzitter

N.B.

Het artikel '*ActiZ lanceert publiekscampagne over toekomst van ouder worden*' is te vinden op: <https://www.actiz.nl/nieuws/actiz-lanceert-publiekscampagne-over-toekomst-van-ouder-woorden>

De genoemde reactie van de werkgroep op het concept van het advies '*Oud en zelfstandig in 2030. Een reisadvies*' is te vinden op: <https://ouderenbeleiddrenthe.pvda.nl/nieuws/meer-mantelzorg-is-niet-de-oplossing-voor-het-gebrek-aan-zorgprofessionals/>

cc.: De PvdA-fractie in de Eerste Kamer en in de Tweede Kamer

Adresgegevens Werkgroep Ouderenbeleid PvdA Drenthe:
Postadres: Maalacker 41, 8381 CE Vledder
Telefoon: (06) 23 82 07 31
E-mail-adres: wob.pvda@gmail.com